

سناریوهای اقتصاد سیاسی پیش روی کشور

روند های کلان بین المللی

مبنای قدرت: هوش مصنوعی، دیتا سنتر، فلزات نادر و توان تولید تراشه

یک شرکت: ارزش بازار 4.2 تریلیون. Nvidia

نیویورک تایمز: اول آگوست 2025، پیشنهاد زاکربرگ متا با حقوق 250 میلیون دلاری به یک دانشجو

(Matt Deitke)

61% سرمایه گذاری در هوش مصنوعی جهان در آمریکا، 17% در چین، 6% در اروپا

افزایش تمایل برای خرید طلا

عمده خریداران طلا در جهان: ژاپن، آمریکا، چین، روسیه، ترکیه و آلمان

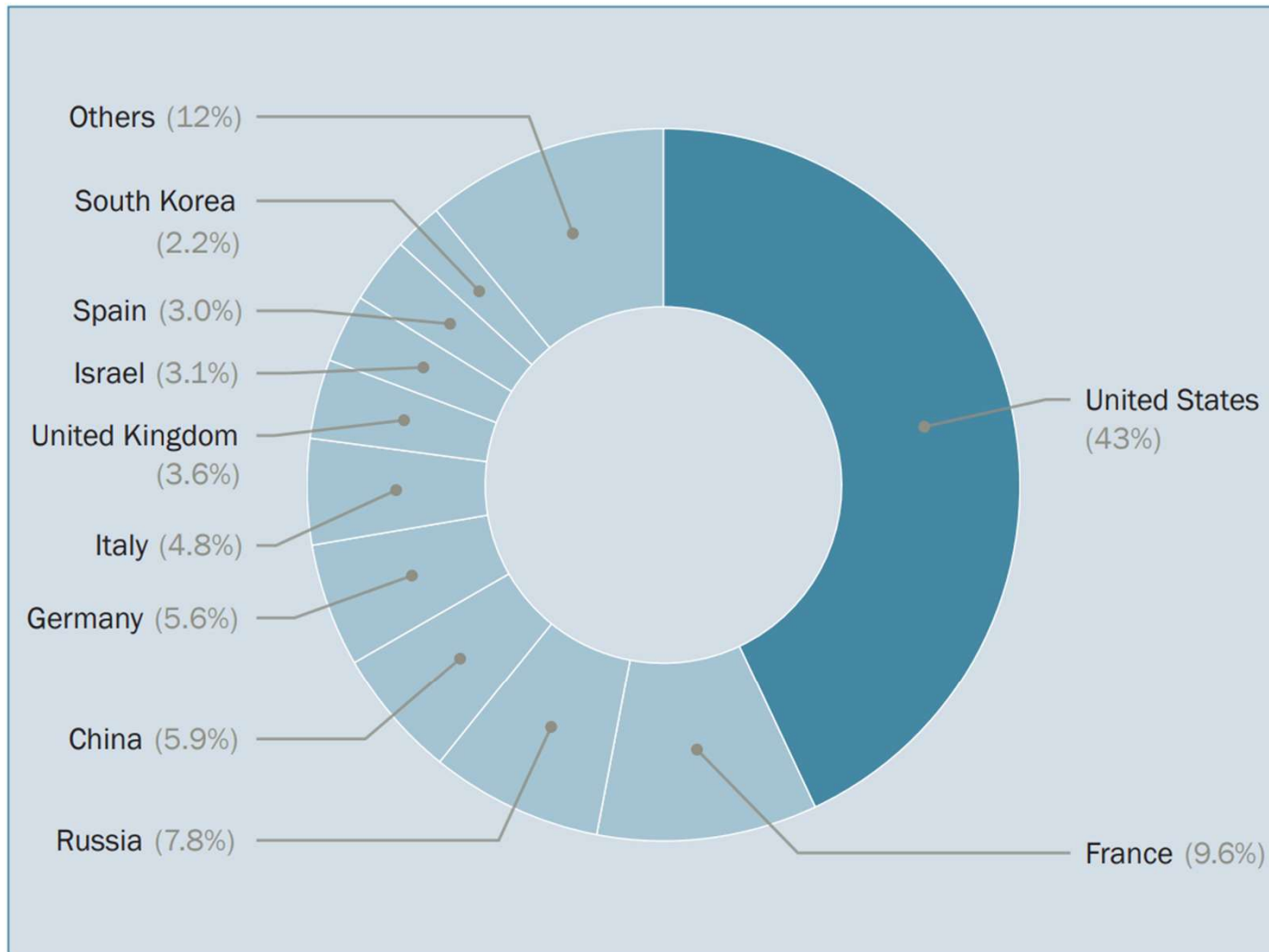
توافق ترامپ برای فروش دو تراشه فوق العاده پیچیده آمریکایی به چین به مبلغ 30 میلیارد دلار و پرداخت 5 میلیارد دلار به دولت آمریکا توسط دو شرکت

Nvidia and AMD

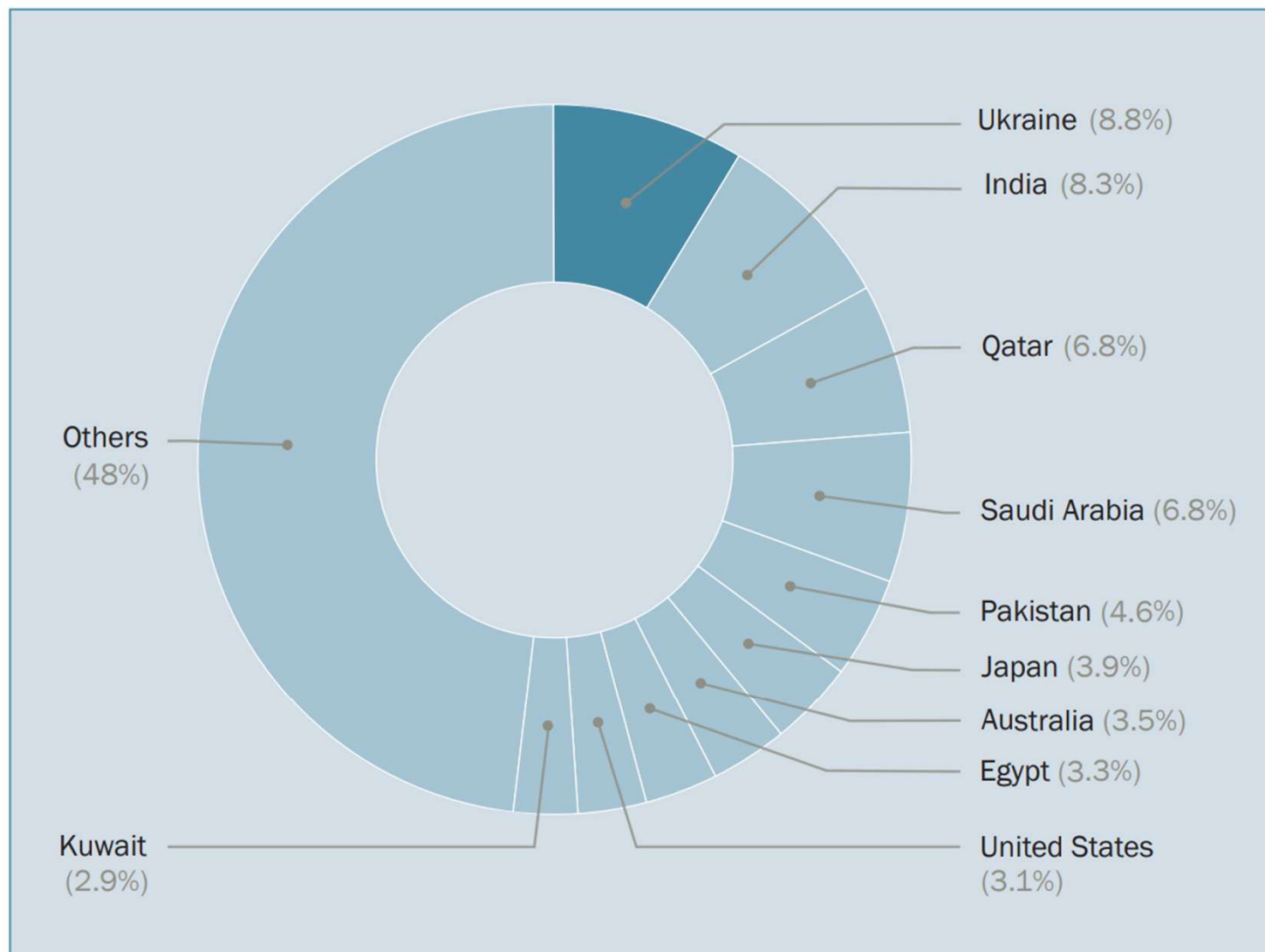
H20 and MI1308

SWF صندوق ثروت ملی نروژ: دو تریلیون، سود نیمه اول 2025: 68 میلیارد دلار

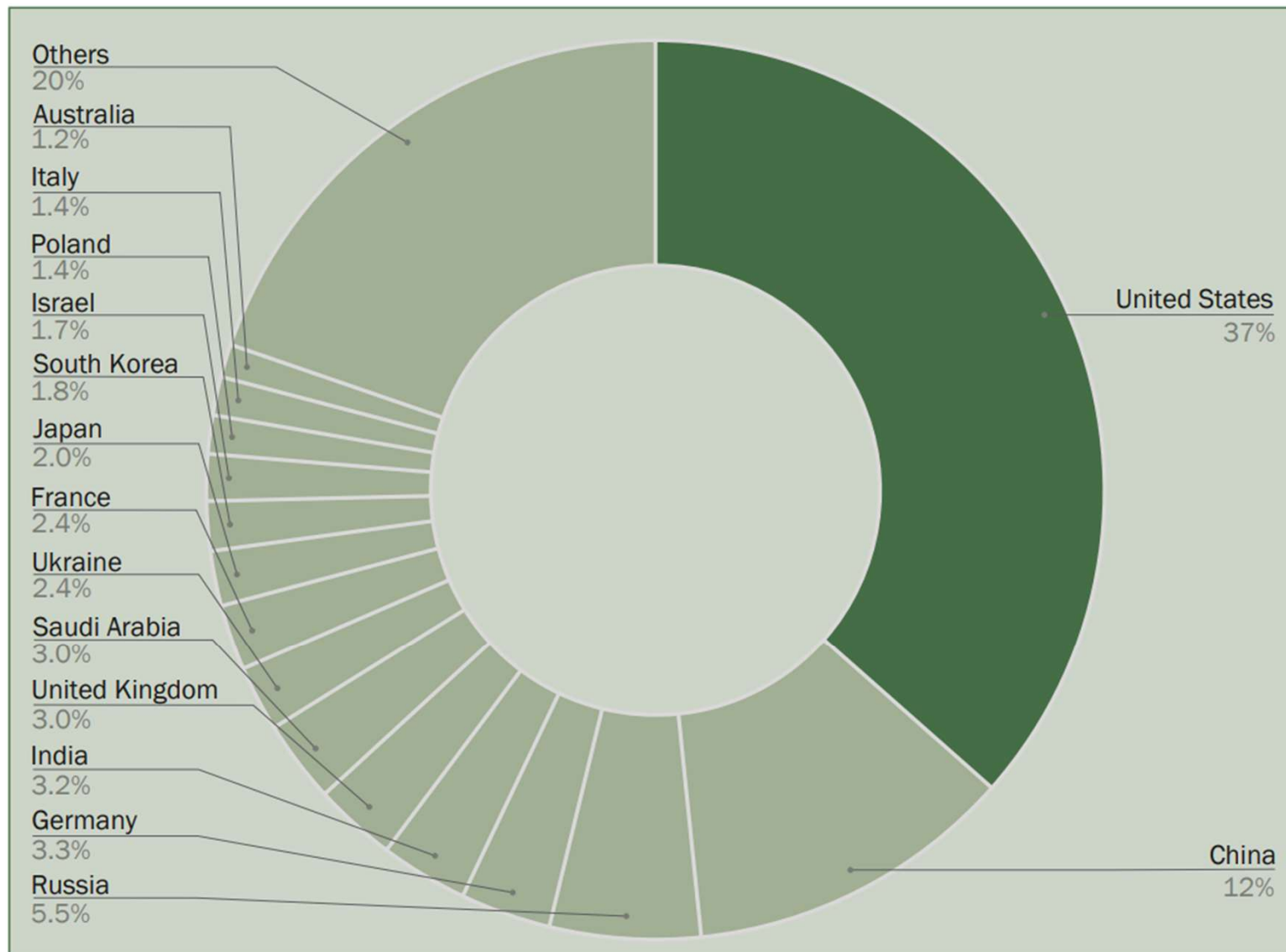
جهان یک دههٔ آینده: فقیر تر، فاصله طبقاتی بیشتر، آلودگی محیط زیست عمیق تر
بودجه نظامی کشورها بالاتر. آمریکا از 997م در 2025 به 1.1ت در 2026
فروش اسلحه: 2.7 ت در 2024. 43% فروش جهانی توسط آمریکا، فرانسه
10% و روسیه 8%
آمریکا 27% کل انرژی جهان را تولید می کند. چین در حال احداث 24 نیروگاه
هسته ای با ظرفیت 24 گیگاوات
چین 549 میلیارد دلار و آمریکا 156 م دلار در سال 2024 تراشه خریدند
تقاضای جهانی برای نفت در نیمهٔ اول 2025، نیم میلیون بشکه کاهش داشته
است
آمریکا تلاش خواهد کرد قیمت نفت را در کانال 60 دلار نگه دارد
اکثریت کشورها در حال انطباق با آمریکا در عین حال افزایش (Hedging)

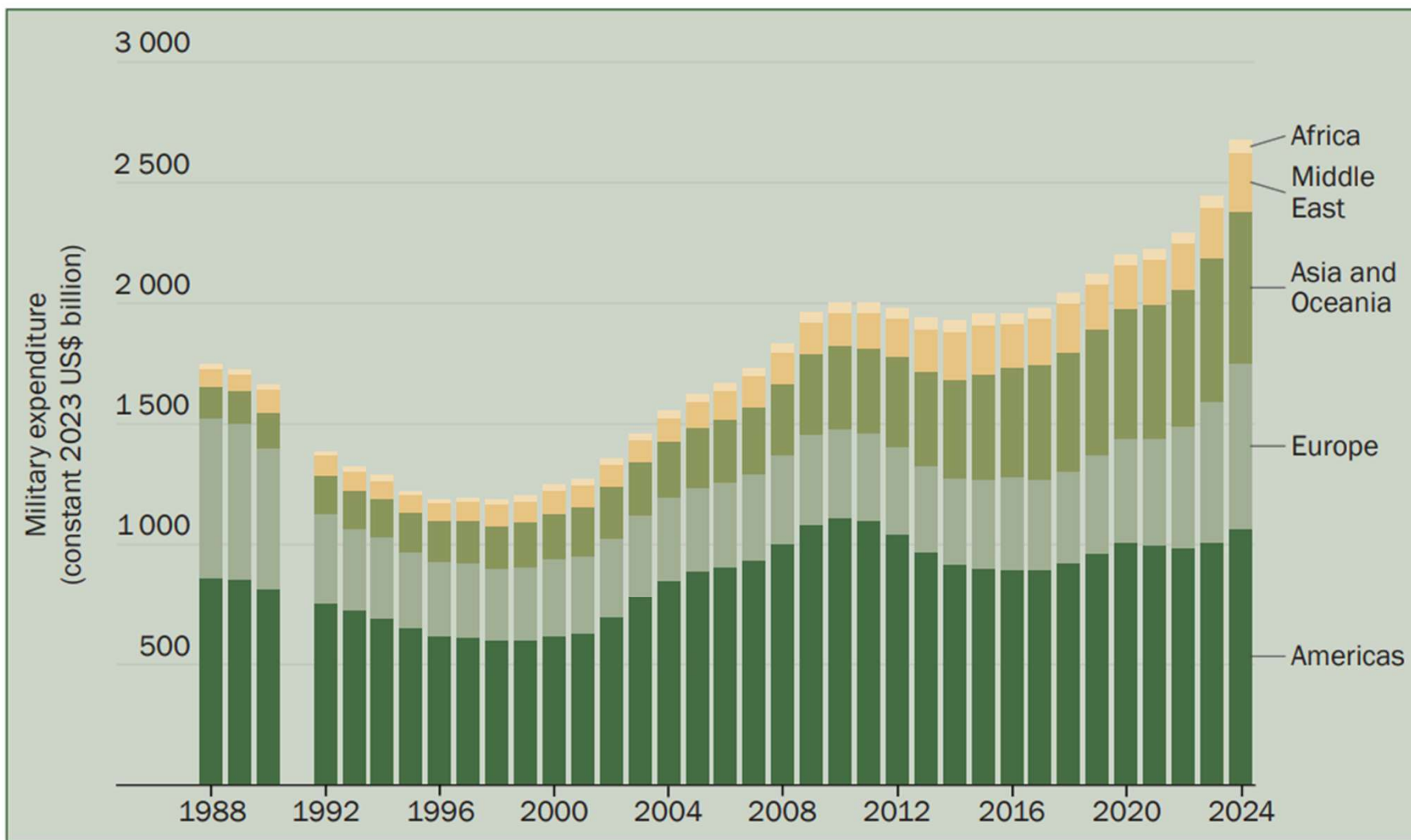

Figure 2. Global share of exports of major arms by the 10 largest exporters, 2020-24

Figure 4. Global share of imports of major arms by the 10 largest importers, 2020-24

Figure 1. World military expenditure, by region, 1988–2024

روند های کلان منطقه ای

- بالکانیزه کردن سوریه
- وابستگی ساختاری نظامی عراق به آمریکا
- تعمیق روابط نرم افزاری و سخت افزاری کشورهای عربی با آمریکا
- کاهش اثرگذاری روسیه بر تحولات خاورمیانه
- برون سپاری عملیاتی سیاست خارجی آمریکا در خاورمیانه به اسرائیل
- هماهنگی ساختاری سنتکام با اسرائیل در عملیات غزه، کرانه باختری، اردن، سوریه و عراق
- تعمیق شبکه اقتصادی و ژئوپلیتیک قفقاز، اسرائیل، منطقه خلیج فارس و اردن
- تحولات ساختاری در صنعت انرژی خاورمیانه
- سرمایه گذاری یک تریلیون دلاری کشورهای عربی در آمریکا برای ساخت دیتا سنتر و خرید اسلحه تا 2030

ایران در دو دایره متداخل تحولات جهانی و منطقه ای

متغیرهای تعیین کننده برای اقتصاد سیاسی ایران:

دوره 3/5 ساله ریاست جمهوری دونالد ترامپ

شخصیت ترامپ

اجماع عموم جناحهای حکومت و مردم اسرائیل نسبت به برخورد با ایران

سکوت اعراب، ترکیه، روسیه و چین

همراهی اروپا

استراتژی تقابل/تضعیف و حذف بنیادگرایی منطقه ای و تمرکز بر رشد و توسعه اقتصادی

توافق نهایی تجاری چین و آمریکا و کاهش چشمگیر خرید نفت چین از ایران

حفظ قیمت نفت در کانال شصت دلار

بازگشت تحریم ها

حملات مکرر نظامی اسرائیل به ایران برای جلوگیری از بازسازی قدرت نظامی

اشتراکات آمریکا و اسرائیل در استراتژی ایران

محدود کردن منابع مالی ایران

حفظ ساختار تحریم

بیرون نگه داشتن ایران از مدار های جهانی مالی، فن آوری و سرمایه گذاری

حملات سایبری به رمز ارزها

حملات سایبری به مراکز نظامی و هسته ای

جلوگیری از عادی شدن روابط خارجی ایران

حفظ فضای التهاب و تنش نظامی

حفظ فضای آسیب پذیری، بی ثباتی و **Limbo**

تفاوت های آمریکا و اسرائیل/یهودیان آمریکا در مورد ایران

آمریکا: تسلیم بدون جنگ، بدون رژیم چنچ و بدون تجزیه سرزمینی، همکاری گسترده اقتصادی با ایران بدون توان هسته ای

اسرائیل: رژیم چنچ، تجزیه سرزمینی، کشوری بزرگ اما ضعیف و منزوی

(Dyads) دو گانه ها

رشد اقتصادی کشور **یا** ایجاد عدالت در خاورمیانه
توسعه اقتصادی **یا** حفظ تقابل با آمریکا
پیشرفت علم و فن آوری **یا** حفظ فاصله از غرب
روابط عادی با همه قدرت های بزرگ **یا** تداوم نرخ تورم دو رقمی
کسب رضایت مردم از شاخصهای زندگی خوب **یا** حفظ سطح هزینه های امنیتی منطقه
امنیت ملی مبتنی بر ثروت اقتصادی **یا** امنیت ملی مبتنی بر برنامه هسته ای
تامین سرمایه خارجی جهت بازسازی عمرانی کشور **یا** تامین امنیت از طریق حضور امنیتی در منطقه
دسترسی به بازارهای کالا، سرمایه و خدمات و فن آوری **یا** گره زدن کشور به تنش های منطقه ای
آینده کیفی سرزمین و مردم ایران در دراز مدت **یا** موفقیت های کوتاه مدت امنیتی در منطقه
تولید ثروت برای حفظ فرهنگ، اقتصاد و تمدن ایران **یا** فروش انرژی های فسیلی برای حفظ وضع موجود

متغیرهای مورد توجه آینده نزدیک:

- خروج سرمایه از 1385 تا 1403: 216 میلیارد دلار
- رشد سالانه 6 درصدی مصرف بنزین و برق
- در صورت عدم تحریم: تولید ناخالص ملی: 821 میلیارد دلار
- دوازده میلیون جوان: نه کار و نه تحصیلات
- تداوم سوبسید ها و امکانات حداقلی برای سرمایه گذاری عمرانی در کشور
- عمده درآمد برای دفاع و امنیت
- افزایش تدریجی کسری بودجه تا آخر سال
- افزایش چشمگیری بیکاری در نیمه دوم سال

پیش شرط های تحول بنیادی در اقتصاد ایران

رشد اقتصادی: بنیان نظری و فلسفی حکمرانی کشور

تامین 450 میلیارد دلار سرمایه/سرمایه گذاری برای بازسازی انرژی، آب، برق و محیط زیست

حرکت تدریجی برای نظام اقتصادی هشتاد درصدی مبتنی بر بخش خصوصی

سیاست خارجی تسهیل کننده تولید ثروت اقتصادی و مزیت نسبی

قفل شدن به مراکز فن آوری جهانی

استخدام از طبقه متوسط برای سمت های مدیریتی در دولت/حاکمیت

کاهش مقررات، ثبات مقررات

دستگاه قضایی در خدمت شفافیت اقتصادی و حمایت از سرمایه

آزادی رسانه ها در بررسی و پی گیری خلاف های اقتصادی

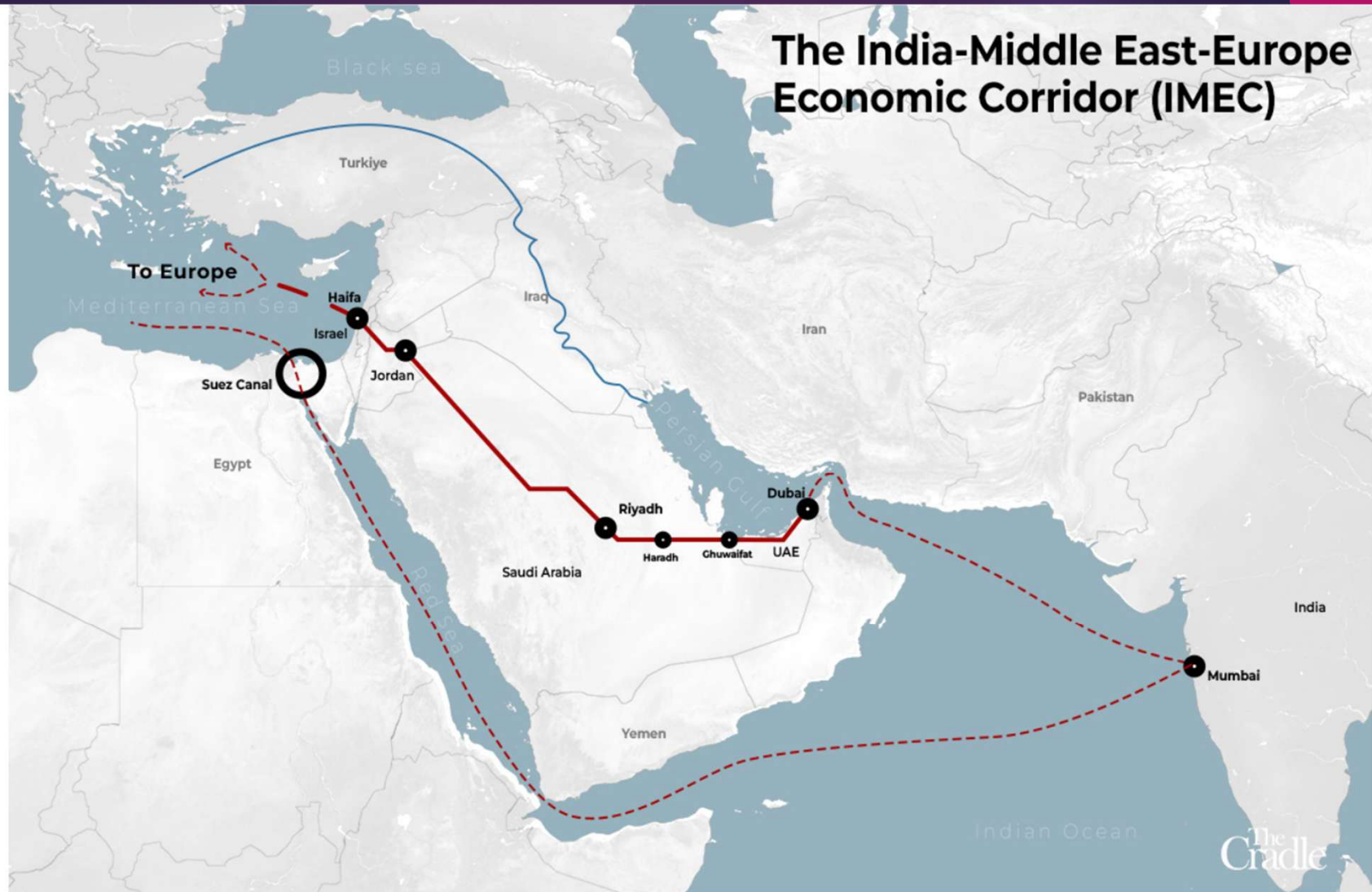
محدودیت های ژئوپلیتیکی و اقتصادی ایران

در خاورمیانه

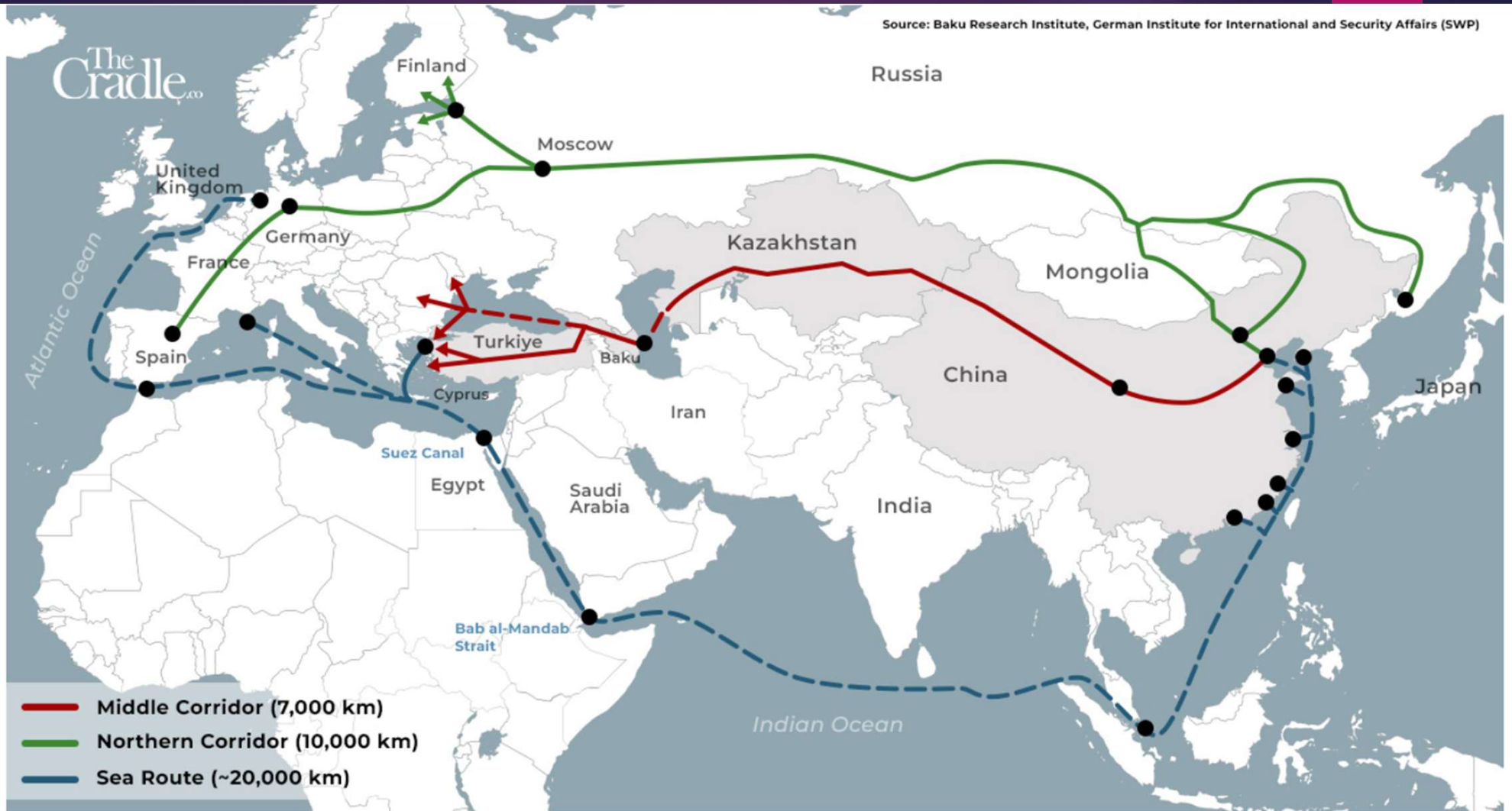

The India-Middle East-Europe Economic Corridor (IMEC)

A map of the India–Middle East–Europe Economic Corridor (IMEC) route.

Source: Baku Research Institute, German Institute for International and Security Affairs (SWP)

A map showing traditional trade routes from Asia to Europe.

سه سناریوی احتمالی پیش روی ایران

CONTEXT

A

توافق هسته‌ای با اروپا / آمریکا

اسنپ بک فعال نمی‌شود.

خطر جنگ کم می‌شود.

پی آمدها

پول های مسدود شده بصورت قطره ای آزاد می‌شود.

قیمت دلار بین ۶۵-۷۰ در نوسان.

کسری بودجه قدری کاهش می‌یابد.

شرکت‌های انرژی فرصت کار در ایران پیدا می‌کنند.

شاید: FATF امضا شود.

SWIFT باز شود.

گشایش‌ها قطره ای و نرخ رشد بین ۲ تا ۲.۵ درصد در کشور.

B

توافق صورت نمی‌پذیرد.
اسنپ بک فعال می‌شود.
خطر حمله بالای سر ایران.

پی آمدها

فشار حداکثری فعال می‌شود.
منابع مالی محدود می‌شود.
در صورت توافق تجاری چین با آمریکا، فروش نفت ایران محدود می‌شود.
قیمت دلار حالت صعودی پیدا می‌کند.
نرخ تورم به تدریج افزایش پیدا می‌کند.
اوضاع شکننده اقتصادی + افزایش اعتراضات.

C

توافق صورت نمی‌پذیرد ولی مذاکرات ادامه دارد.

اسنپ بک فعال نمی‌شود.

خطر حمله وجود دارد.

پی آمدها

اقتصاد معطل و جامعه بلا تکلیف و افزایش اعتراضات.

تقاضا برای دلار و تمایل به سرمایه گذاری در حال توقف.

افزایش تدریجی تحریم ها و احتمال محدودیت فروش نفت بخصوص در صورت توافق تجاری آمریکا با چین.

افزایش حملات سایبری نظامی - اقتصادی اسرائیل در کل کشور بخصوص در عرصه جدید رمز ارزها.

چند نکته روان شناسانه در رابطه با تحولات جاری:

طبقه و تصمیم سازی

روش تعامل با مخالف و دشمن

ریشه های روانی فراز و نشیب های بنیاد گرایی

ضعیف بودن FACT در نظام تحلیلی

تکرار اشتباهات در گستره تاریخی

عبور از غریزه: عبور از شیفتگی قدرت و ثروت به کشور و آینده آن

چند پرسش بنیادی:

- آیا سیاست خارجی ایران زمینه تحول و پارادایم شیفت دارد؟
- آیا ایران می تواند به اقتصاد جهانی قفل شود؟
- آیا ایران می تواند حل موضوع هسته ای را با قفل شدن اقتصاد خود به غرب پیش ببرد؟
- آیا سیاست خارجی ایران، پایگاه اجتماعی دارد؟
- آیا ما می توانیم مانند چینی ها، نیم قرن ثروت اقتصادی تولید کنیم تا توان سیاسی پیدا کنیم؟
- چرا ایران متوجه نشد انگیزه های دونالد ترامپ برای غنی سازی صفر در صد چیست؟
- آیا مدیران موجود با اندیشه های موجود و ساختار تصمیم سازی موجود می توانند تغییر ایجاد کنند؟
- آیا دراتاقهای فکر کشور، ارزیابی دائمی ازمفاهیمی مانند استقلال، شکست و پیروزی صورت می پذیرد؟
- آیا دراتاقهای فکر کشور، پی آمدهای روانی، اجتماعی و فرهنگی تورم دو رقمی در چهل سال گذشته ارزیابی شده است؟

انرژی تغییر در کشور کجاست؟

آینده نزدیک

پروژه ای کشور را به این نقطه رسانده است. کالبد شکافی آن
پروژه حیاتی است؟

انتخاب ها محدود هستند.

منابع بازدارندگی/امنیت ملی در عصر هوش مصنوعی؟

دو میلیون بشکه صادرات نفت = حفظ وضع موجود

حکمرانی خوب = انطباق با شرایط

آیا سیاست‌ها ابدی هستند؟

شاید پایان بنیادگرایی